

Nr 7.

Andra kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande över motion om utredning av frågan om ersättning till personer, som drabbas av inkomstbortfall genom isolering till följd av epidemi eller epizooti.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 103, har herr *Hansson* i Skegrie hemställt, att riksdagen måtte besluta uppdraga åt den nu pågående socialförsäkringsutredningen att utreda och framkomma med förslag till ersättningsmöjligheter för sådana personer, som drabbas av inkomstbortfall genom isolering till följd av utbruten epidemi eller epizooti.

Frågan om ersättning till personer, som drabbats av inkomstbortfall genom isolering till följd av epidemi, har varit föremål för behandling av riksdagen åren 1936, 1939 och 1944 samt även 1946 i samband med då framlagt förslag till lag om allmän sjukförsäkring m. m. I två likalydande motioner vid 1944 års riksdag, I:20 och II:45, framhölls sålunda såsom önskvärt, att statsmakterna kunde medges större möjligheter än tidigare att lämna ersättning och understöd till person, som jämlikt 3 § 3 mom. epidemilagen den 19 juni 1919 underkastades observation eller isolering eller inskränkning i fråga om arbete. I enlighet med vederbörande utskotts hemställan anhöll riksdagen i skrivelse, nr 41, till Kungl. Maj:t om utredning beträffande frågan om ersättning för förlorad arbetsförtjänst till person, vilken lede intrång i sitt näringsfång genom att hälsovårdsnämnd med stöd av bestämmelserna i 3 § epidemilagen utan att han vore sjuk ålade honom isolering eller annan inskränkning i hans handlingsfrihet, samt om framläggande av förslag i ämnet för riksdagen. Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 14 april 1944 uppdragit åt medicinalstyrelsen att verkställa utredningen, har styrelsen den 25 november 1947 avlämnat den begärda utredningen med förslag i ämnet.

Detta förslag innebär i huvudsak, att ersättning av allmänna medel skall utgivas i de fall, då hälsovårdsnämnd med stöd av 3 § 3 mom. epidemilagen låtit person, vilken utan att vara sjuk likväl av läkare misstänkts föra smitta av vissa i lagen uppräknade sjukdomar, underkastas observation eller isolering eller ock ålagt någon person inskränkningar i fråga om arbete, varmed han må taga befattning. Det sagda skall även äga tillämpning, då länsstyrelse jämlikt 25 § epidemilagen förordnat om tillämpning av 3 § 3 mom. samma lag beträffande annan smittosam sjukdom och hälsovårdsnämnd föreskrivit åtgärd av angivet slag. Vid ersättnings bestämmande skall

enligt förslaget lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete i tillämpliga delar lända till efterrättelse, varjämte föreslås, att ersättningen skall bestämmas av riksförsäkringsanstalten och utbetalas från ett för ändamålet anvisat förslagsanslag.

Styrelsens förslag, som remissbehandlats, lär hittills icke ha föranlett någon åtgärd.

Utskottet har över den nu föreliggande motionen inhämtat yttrande från medicinalstyrelsen, veterinärstyrelsen samt socialförsäkringsutredningen, vilka samtliga är positivt inställda till att denna ersättningsfråga erhåller sin lösning.

Medicinalstyrelsen, som ansett sig böra taga ställning endast till ersättningsmöjligheter vid isolering till följd av utbruten epidemi, uttalar, att styrelsen vidhåller den uppfattning om det principiellt berättigade i nämnda ersättningsanspråk, varåt styrelsen givit uttryck i sitt ovannämnda yttrande och förslag den 25 november 1947. Om styrelsens förslag icke utan ytterligare utredning anses kunna läggas till grund för åtgärder, bör den fortsätta utredningen anförtros åt socialförsäkringsutredningen.

Veterinärstyrelsen, som endast yttrat sig om den ersättning, som kan uppkomma genom isolering till följd av epizooti, anför i huvudsak:

En på visst sätt utformad ersättningsrätt i det hänseende, som avses i motionen, föreligger redan och har kommit till uttryck i bestämmelsen i 9 § 8 mom. kungl. kungörelsen den 12 april 1935 (nr 106) med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (epizootikungörelsen), där det heter:

»Påbjudes vid bekämpande av sjukdom som i denna kungörelse avses isolering av område eller annan dylik åtgärd och vållas någon därigenom väsentligt intrång i näring eller avsevärd minskning i arbetsförtjänst, kan, om särskilda skäl därtill föranleda, ersättning därför beredas honom av allmänna medel. Ansökning om sådan ersättning prövas, därest det begärda ersättningsbeloppet icke överstiger tvåhundra kronor, av medicinalstyrelsen, i annat fall av Kungl. Maj:t.»

Styrelsen påpekar, att de inskänkande förbehåll, som gjorts i stadgandet, är av den art, att ett mycket stort antal förlustfall måste falla utanför det område, där ersättning kan medgivas, och att under sådana förhållanden en individuell prövning av ersättningsanspråken blir erforderlig. Enligt en redogörelse (intagen i kungl. proposition nr 84 till 1941 års riksdag med förslag till vissa ändringar i epizootilagen) för behandlingen av ersättningsfrågor, som sammanhängde med den mul- och klövsjukeepizooti, som härjade i landet 1938—1939, hade till utgången av september 1940 inkommit ej mindre än 837 ansökningar om ersättning. Av dessa hade då avgjorts 605, varav endast 87 i någon utsträckning bifallits. Ersättning, som beviljats med tillhoppa ca 12 500 kr., hade merendels medgivits endast då ömmande omständigheter förelegat. Styrelsen finner det vara tveksamt, huruvida den

av statsmakterna medgivna hjälpverksamheten är att anse som tillräckligt vidsträckt. Synpunkter av främst social och statsekonomisk natur gör sig härvid gällande. Ersättningsmöjligheterna bör dock enligt styrelsens mening icke vara så starkt begränsade, att allmänhetens beredvillighet att finna sig i en viss tids isolering eller därmed jämförlig åtgärd minskar eller bortfaller och därmed framgången av ett epizootibekämpande fördröjes. Styrelsen anser sig böra tillstyrka, att ersättningsfrågan göres till föremål för översyn.

Socialförsäkringsutredningen anför bl. a.:

Utredningen, som har till uppgift att verkställa översyn av bestämmelserna angående allmän sjukförsäkring och olycksfallsförsäkring i syfte bl. a. att klarlägga möjligheterna för en samordning av dessa socialförsäkringsgrenar, anser, att andra uppgifter än sådana, som är direkt hänförliga till socialförsäkringen, ej bör upptagas till behandling av utredningen.

Utredningen har därefter belyst spörsmålet i vad mån den i motionen väckta frågan bör lösas inom socialförsäkringens ram samt anför därom:

I kungl. proposition nr 312 till 1946 års riksdag med förslag till lag om allmän sjukförsäkring m. m. hade föredragande departementschefen uttalat, att han icke ansåg sig kunna dela medicinalstyrelsens uppfattning, att den, som utan att vara sjuk isolerades jämlikt epidemilagen, skulle ur försäkringssynpunkt anses som sjuk. Frågan om sådan persons rätt till ersättning borde enligt departementschefen övervägas i annat sammanhang. I samband med behandlingen av detta lagförslag föreslogs i motioner I:377 och II:572 ett sådant tillägg till lagförslaget, att även sådana personer, som enligt 3 § mom. epidemilagen av hälsovårdsnämnd kunde avstängas från arbetsutkomst, erhöle rätt till sjukpenning. Motionerna avstyrktes av vederbörande utskott, som underströk, att sjukförsäkringen i princip avsåg att ge hjälp endast till dem, som led av sjukdom, och ifrågasatte även, huruvida icke en sjukpenning, som komme att utgå enligt den föreslagna lagen, i många fall skulle utgöra en alltför knapphändig ersättning för ett i det allmännas eget intresse vidtaget ingrepp i den personliga friheten. Utredningen erinrar även om det förslag, som framlagts av medicinalstyrelsen, och anser det ligga närmast till hands att, såsom styrelsen föreslagit, det allmänna får svara för den ersättning, som anses böra utgå till en person, vilken utan att vara sjuk i det allmännas intresse får underkasta sig inskränkningar i sitt näringsfång.

Om en samordning av sjuk- och olycksfallsförsäkringarna skulle komma till stånd, är det enligt utredningen antagligt, att förmåner både vid sjukdom och olycksfall komme att utges av lokala försäkringsorgan. Skulle dessa i ifrågavarande fall åläggas ersättningsskyldighet, vars omfattning icke skulle låta sig beräknas på förhand, skulle kunna inträffa, att ett lokalt försäkringsorgans ekonomi avsevärt försämrades till följd av isolering av befolkningen inom en hel trakt, såvida icke kostnaderna helt eller till största

delen bleve ersatta av statsmedel. De skäl, som av utredningen åberopats mot att ersättning till följd av åtgärder enligt epidemilagen skall lämnas inom ramen för en sjuk- och olycksfallsförsäkring, gör sig enligt utredningen med samma styrka gällande såvitt angår personer, som isolerats på grund av epizooti. Enligt utredningen talar beaktansvärda rättvisekrav för att denna ersättningsfråga löses. Enär förslag framlagts av medicinalstyrelsen, vartill slutlig ställning ej tagits, anser socialförsäkringsutredningen, att en ytterligare utredning enligt de i motionen anvisade riktlinjerna knappast är erforderlig.

Utskottet. Beträffande ersättning till personer, som drabbas av inkomstbortfall vid utbruten epidemi, föreligger en av medicinalstyrelsen verkställd utredning, som nu är föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Då styrelsen enligt sitt till utskottet nu avgivna yttrande alltjämt vidhåller sin principiella inställning till problemet, synes någon ny utredning ej vara påkallad. Utskottet förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t kommer att framlägga det förslag, vartill närmare överväganden kan ge anledning.

I fråga om ersättning till personer, som drabbas av inkomstbortfall vid utbruten epizooti, finnes redan vissa bestämmelser i kungörelsen den 12 april 1935 (nr 106) med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar (epizootikungörelsen). Dessa bestämmelser är emellertid tämligen snävt utformade och erfordrar en till synes ingående prövning i de enskilda fallen. Enligt vad veterinärstyrelsen uppger synes ersättning medgivas endast då ömmande omständigheter är för handen. Det torde dock kunna ifrågasättas, om icke en något vidgad rätt till ersättning kan vara motiverad. Det gäller ju att i största möjliga utsträckning få allmänhetens medverkan för hindrande av smittospridning, men om den enskilde medborgaren därvid nödgas att påtaga sig betydande ekonomiska uppoffringar synes risk föreligga, att bekämpande av epizooti försvåras. Enligt utskottets mening bör det därför övervägas, om icke bestämmelserna bör erhålla en ändrad utformning, varför utskottet får hemställa,

att andra kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om översyn av bestämmelserna om ersättning för inkomstbortfall vid isolering på grund av epizooti.

Stockholm den 28 februari 1952.

På utskottets vägnar:
PATRIK SVENSSON.

Närvarande: herrar Svensson i Alingsås, Gustafson i Göteborg, Gustafsson i Bogla, Nordkvist, Pettersson i Ersbacken, Christenson i Malmö,* Ohlsson i Kastlösa, fröken Ager, herrar Jönsson i Rosshol, Braconier, fröken Vinge, herrar Johanson i Kalmar,* Adolfsson, fru Svedberg, herrar Bark, Bengtsson i Halmstad och Andersson i Linköping.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.